

ORIGINAL ARTICLE/ORIJİNAL MAKALE

COVID-19 pandemisinin jinekolojik onkoloji hastaları ve tedavileri üzerindeki etkileri

The effects of the COVID-19 pandemic on gynecological oncology patients and their treatments

 Mehmet Şükrü Tolu¹, Fatma Ceren Güner¹, Elif İltar¹, Selen Doğan¹

¹ Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, COVID-19 pandemisinin jinekolojik onkolojik hastaları üzerindeki etkileri kapsamlı olarak değerlendirmeyi, olası uzun vadeli etkilerini anlamayı ve tedavi süreçlerini bu doğrultuda optimize etmeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Jinekolojik Onkoloji kliniğinde jinekolojik kanser tanılı Ocak 2021- Haziran 2022 tarihleri arasında kontrolleri yapılan 250 hastaya nasıl bir deneyim yaşadığı, tedavi süreçlerinde hangi değişikliklerin meydana geldiği ve psikolojik durumlarının nasıl etkilendiği detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Hastaların deneyimlerini ve duygusal yanıtını ölçmek üzere 23 sorudan oluşan özel bir anket formu hazırlanmıştır. Genel psikolojik durumları ve depresyon seviyelerini ölçmek amacıyla ise Beck Depresyon Ölçeği'ne başvurulmuştur.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %53.6'sı COVID-19 aşısını yaptırmış, %20'si COVID-19 hastalığını geçirmiştir. Hastaların %18'i pandeminin kontrollerini aksattığını, %2'si ameliyatının ertelendiğini, %11'i kanser tanısında gecikme olduğunu belirtirken %32'si pandemi sürecinde psikolojik desteğe ihtiyaç duymuştur. COVID geçirenlerin %24'ünde, COVID geçirmeyenlerin %11'inde Beck depresyon ölçeğine göre orta ve şiddetli düzeyde anksiyete mevcuttur. Bu süreçte hastaların yalnız %12'si psikolojik destek aldığını belirtmiştir.

Sonuç: COVID-19 pandemisi, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sağlık sistemlerini, tedavi protokollerini ve hastaların yaşam kalitesini derinden etkileyen bir kriz haline gelmiştir. Jinekolojik onkoloji hastalarının pandemi sürecinde yaşadığı zorluklar, tedavi süreçlerindeki değişiklikler ve psikolojik durumlarına dair önemli bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, pandemi sürecinde jinekolojik onkoloji hastalarının karşılaştığı zorluklara dair farkındalığı artırmakta ve bu hastalar için alınması gereken tedbirleri belirlemek önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Pandemisi, Hastaların Deneyimleri, Jinekolojik Kanseler, Psikolojik Faktörler, Sağlık Hizmetleri

ABSTRACT

Aim: This study aims to comprehensively assess the effects of the COVID-19 pandemic on gynecological oncology patients, understand its potential long-term impacts, and optimize treatment processes accordingly.

Materials and Methods: The experiences of 250 patients diagnosed with gynecological cancer and undergoing follow-up between January 2021 and June 2022 at the Gynecologic Oncology Clinic of the Department of Obstetrics and Gynecology at Akdeniz University Hospital were extensively examined. This included an analysis of the changes occurring during their treatment processes and how their psychological states were affected. To gauge patients' experiences and emotional responses, a specially designed questionnaire consisting of 23 questions was prepared. Additionally, the Beck Depression Inventory was utilized to assess their overall psychological status and levels of depression.

Results: Among the patients participating in the study, 53.6% had received the COVID-19 vaccine, while 20% had contracted the COVID-19 disease. Of these patients, 18% reported that the pandemic had disrupted their medical check-ups, 2% stated that their surgeries had been postponed, and 11% experienced delays in cancer diagnosis. Additionally, 32% of the patients felt the need for psychological support during the pandemic. Regarding anxiety levels, 24% of those who had contracted COVID-19 and 11% of those who hadn't, exhibited moderate to severe anxiety according to the Beck Depression Scale. Only 12% of the patients mentioned receiving psychological support during this period.

Conclusion: The COVID-19 pandemic has emerged as a crisis deeply impacting healthcare systems, treatment protocols, and the quality of life of patients worldwide, including in our country. Significant findings have been obtained regarding the challenges faced by gynecological oncology patients during the pandemic, changes in treatment processes, and their psychological conditions. These findings contribute significantly to raising awareness about the difficulties encountered by gynecological oncology patients during the pandemic and identifying the precautions that need to be taken for these patients.

Keywords: COVID-19 Pandemic, Healthcare, Healthcare Surveys, Gynecologic Neoplasms, Psychological Factors

MAKALE GEÇMİŞİ
Geliş 26.04.2024
Kabul 26.08.2024

Sorumlu Yazar: Mehmet Şükrü Tolu, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye. E-mail: mehmetasukrutolu@gmail.com

Nasıl Atf Yapılmalı: Tolu MŞ, Güner FC, İltar E, Doğan S. COVID-19 pandemisinin jinekolojik onkoloji hastaları ve tedavileri üzerindeki etkileri. Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi 2024;24(2):54-65.

Dergi Websitesi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trsgo> **Yayıncı:** Cetus Publishing

GİRİŞ

Coronavirüs hastalığı (COVID-19), ilk olarak Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde tanımlanan, şiddetli akut solunum sendromu coronavirüs 2'nin (SARS-CoV-2) neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır. Mart 2020'nin başlarında, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) COVID-19 salgınını küresel bir salgın olarak ilan etti. Dünya'nın dört bir yanında toplumların yaşam biçimlerini, ekonomik yapılarını ve sağlık sistemlerini ciddi anlamda etkilemiştir (1).

Kanser, kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve akciğer hastalıkları gibi ciddi sağlık sorunları olan bireylerde, SARS-CoV-2 enfeksiyon riski daha fazladır (1). Wuhan Üniversitesi Kanser Tedavi Merkezi'ne başvuran 1524 kanser hastasının verisinin incelendiği bir çalışmada, genel popülasyon ile karşılaştırıldığında kanser hastalarında COVID-19 yakalanma riskinin iki kat daha fazla olduğu bildirilmiştir (1).

Özellikle jinekolojik onkoloji hastaları, pandeminin getirdiği zorlukları en ağır şekilde hisseden gruplardan biri olmuştur. Bu hastalar, zaten karmaşık ve hassas bir tedavi süreci gerektiren bir hastalıkla mücadele ederken, hastanelerin COVID-19 hastalarına öncelik vermesi ve sağlık kaynaklarının bu yönde kullanılması, pandeminin getirdiği ek kısıtlamalar, hastane yoğunlukları, tedaviye erişimdeki zorluklar ve diğer birçok faktörle ekstra zorluklarla başa çıkmak zorunda kalmışlardır. Görüntüleme yöntemlerinin COVID-19 nedeniyle meşgul olması ve opsiyonel biyopsilerin yapılamaması gibi durumlar kanser tanısında gecikmelere neden olmuştur.

COVID-19 pandemisi sürecinde, kanser hastalarının tanı ve tedavi süreçlerinde yaşanan gecikmelerin, hastaların sağlık sonuçları üzerinde olumsuz etkileri olduğu belirtilmektedir (2). Özellikle tanı aşamasında

yaşanan gecikmeler, hastalığın ilerlemesine ve tedavi başarısının azalmasına yol açabilmektedir (3). Ayrıca, pandemi nedeniyle hastaların hastaneye başvurularını ertelemesi veya sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan kısıtlamalar, erken tanı ve tedavi fırsatlarının kaçırılmasına sebep olmuştur (4). Pandemi sürecinde kanser tedavi yöntemlerinde de değişiklikler yaşanmıştır. Elektif cerrahilerin ertelenmesi ve radyoterapi seanslarının azaltılması gibi önlemler, hastaların tedavi süreçlerini etkilemiştir (5). Tanı almada gecikme, kanser tedavisi sürecinde önemli bir sorun teşkil etmektedir (6).

COVID-19 pandemisi, kanser tedavisi gören hastaların karşılaştığı zorlukları derinlemesine inceleyen birçok araştırmacı tarafından ele alınmıştır (4, 7). Pandeminin kanser tedavisi üzerindeki etkileri, hastanelerin COVID-19 hastalarını tedavi etmek için kanser tedavi birimlerini kullanmasıyla ortaya çıkan tedavi gecikmeleriyle ilgilidir (8). Bazı hastaların kanser tedavisine ara vermek zorunda kaldığı ve diğerlerinin tedavi planlarının değiştirildiği bildirilmektedir (3).

(9, 10). Pandemi nedeniyle hastanelerin COVID-19 hastalarını tedavi etmek için kanser bakımı bölümlerini kullanması, kanser hastalarının enfeksiyon riskini artırarak psikolojik etkileri daha da artmıştır (4, 11). Bu nedenle, çalışmamız jinekolojik onkoloji hastalarının yaşadığı bu zorlukları anlamak ve bu hastaların tedavisine yön vermek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, COVID-19 pandemisi süresince Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Jinekolojik Onkoloji poliklinik kontrollerine başvuran ve takipleri devam eden hastalar oluşturmaktadır. Bu çalışma Helsinki

Bildirgesi'ne göre Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak tasarlandı ve Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Karar no: KAEK-578/17.09.2021) onayı alındı. Örneklem seçimi, gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan tüm hastalardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Tüm veriler gizli tutulmuş ve sadece araştırma ekibi tarafından erişilebilir olmuştur.

Hastalar, polikliniğe başvurduklarında bilgilendirilmiş onam formu imzaladıktan sonra anket formunu doldurmuşlardır. Araştırmada, COVID-19 pandemisi sürecinde jinekolojik onkoloji hastalarının deneyimlerini ve tedavi süreçlerini değerlendirmek amacıyla 23 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Ayrıca, hastaların kanserle ilgili fiziksel ve psikolojik sıkıntılarını ölçmek için psikolojik durumları ve depresyon seviyelerini belirlemek için Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. Tüm veri toplama süreçleri, hastaların rahat ve gizlilik içerisinde yanıtlarını verebilmeleri için uygun bir ortamda gerçekleştirilmiştir.

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 26.0 paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri sunulmuştur. COVID geçiren ve geçirmeyen gruplar arasında Beck depresyon ölçeği değerlendirilmesinin karşılaştırılmasında Ki-kare testi kullanılmıştır. Tip-1 hata düzeyinin %5 altında olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı olarak kabul edilmiştir.

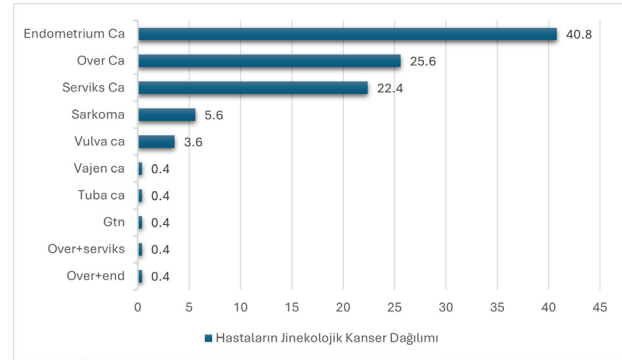
BULGULAR

Çalışılan hasta grubuna ait tanımlayıcı bulgular Tablo 1'de sunulmuştur. Çalışılan hasta grubunda yaş ortalaması 55,06, BMI ortalaması 29,96'dır. %53,6'sı COVID-19 aşısını yaptırmış, %16,8'si sigara kullanmaktadır.

Tablo 1. Çalışma grubu demografik özellikleri

Yaş	55,06 ±11,62	
BMI	29,96 ± 6,56	
	Var n (%)	Yok n (%)
Başvuru anında aşı yaptırma durumu	134(53,6)	116 (46,4)
Sigara kullanımı	42 (16,8)	208 (83,2)
Ek Hastalık	144 (57,6)	106 (42,4)

Çalışılan hasta grubunun %42,4'ünde herhangi bir ek hastalık bulunmamakta, %57,6'sında ek hastalığı bulunmaktadır.

Figür 1. Çalışmaya Katılan Hastaların Jinekolojik Kanser Dağılımı

Hasta grubumuzun jinekolojik kanser dağılımı sıklık sırasına göre Figür 1'de sunulmuştur. En sık üç jinekolojik kanserin sırasıyla Endometrium (%40,8) , Over (%25,6) ve Serviks kanseri (%22,4) olduğu görülmektedir.

Çalışılan hasta grubunun COVID-19 hastalığı ile ilgili tanımlayıcı bulguları Tablo 4'de sunulmuştur. Çalışılan hasta grubunun %20'si COVID-19 hastalığını geçirmiştir. Tanı zamanı sorgulandığında %58 ile yarısından fazlasının son 6 aydan daha önce bir zamanda hastalığı geçirdiklerini, %10'u son bir ay içerisinde, %14'ü son üç ay içerisinde, %18'i son 6 ay içerisinde hastalığı geçirdiklerini beyan etmişlerdir. COVID-19'un kısa dönem etkileri sorgulandığında; %53,5'inde gribal semptomların olduğu, %30,2'sinde kas iskelet sistemi bulguları, %90,3'ünde nörolojik semptomlar, %7'sinde oksijen satürasyonu

düşmesi olduğu görülmektedir. COVID-19 uzun dönem etkileri sorgulandığında %43,5'inde halsizlik, %43,5'inde kas iskelet sistemi lezyonları, %8,7'sinde nörolojik semptomlar, %4,3'ünde akciğer lezyonları olduğu görülmektedir. Çalışılan hasta grubunun %14,6'sında COVID-19'a ait uzun dönem etkileri devam ettiği, %92'sinin COVID-19 aşısı olduğu, aşı olanlarında %80'inden fazlasının 60 gün ve daha öncesinde aşı yaptırdığı görülmektedir. COVID-19 hastalığına yakalananların %12,5'i ayaktan tedavi olmuş, %82,1'inin de tedavi süresinin 10-14 gün aralığında olduğu belirtilmiştir.

Tablo 2. Çalışılan Hasta Grubunun COVID-19 Hastalığı İle İlgili Tanımlayıcı Bulguları

		n	%
COVID geçirme durumu (n=250)	Hayır	200	80,0
	Evet	50	20,0
COVID tanı zamanı (n=50)	Son 1 ay içinde	5	10,0
	Son 3 ay içinde	7	14,0
	Son 6 ay içinde	9	18,0
	6 aydan daha uzun zaman önce	29	58,0
COVID kısa dönem etkileri (n=43)	Gribal semptomlar	23	53,5
	Kas-iskelet rahatsızlıkları	13	30,2
	Nörolojik Semptomlar	4	9,3
	Oksijen Saturasyon düşmeleri	3	7,0
COVID uzun dönem etkileri (n=23)	Halsizlik	10	43,5
	Kas-iskelet lezyonları	10	43,5
	Nörolojik Semptomlar	2	8,7
	Akciğer Lezyonları	1	4,3
COVID uzun dönem etkileri devam etme durumu (n=48)	Hayır	41	85,4
	Evet	7	14,6
COVID aşısı olma durumu (n=250)	Hayır	18	7,2
	Evet	232	92,8
COVID aşı zamanı (n=232)	14 günden az	4	1,7
	15-30 gün arası	8	3,4
	31-60 gün arası	33	14,2
	60 ve sonrası gün	187	80,6
COVID tedavi nasıl olmuş (n=40)	Ayaktan tedavisiz	35	87,5
	Ayaktan tedavili	5	12,5
COVID izolasyon durumu (n=50)	Olmadı	9	18
	İzolasyon oldu	41	82
COVID izolasyon süresi (n=39)	1-3 gün	1	2,6
	7-10 gün	6	15,4
	10-14 gün	32	82,1

Tablo 3. COVID-19 Pandemisinin Jinekolojik Onkoloji Hastalarının Sağlık Durumu Üzerine Etkileri

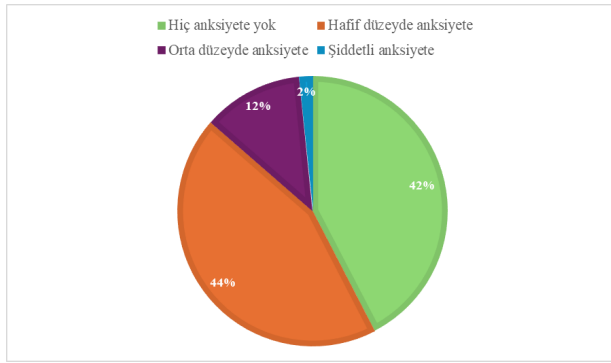
		n	%
COVID izolasyonu tedaviyi aksattı mı? (n=50)	Etkilemedi	41	82
	Etkiledi	9	18
Pandemi kontrollerinizi aksattı mı? (n=250)	Hayır	205	82,0
	Evet	45	18,0
Kontrollerin ne kadar aksadığı	1-60 gün	9	21,4
	61-90 gün arası	9	21,4
	90-180 gün arası	7	16,7
	180 gün ve sonrası	17	40,5
Onkolojik tedavi değişimi	Değişmedi	250	100,0
Onkolojik tedavi ilaçlarında aksama	Olmadı	248	99,2
Kanser tanısı gecikti mi (n=250)	Olmadı	221	88,4
	Oldu	29	11,6
Kanser tedavisinin gecikme süresi (n=28)	1-60 gün arası	5	17,9
	61-90 gün arası	2	7,1
	91-180 gün arası	8	28,6
	180 günden fazla	13	46,4
Pandemi nedenli ameliyat ertelendi mi (n=250)	Hayır	245	98,0
	Evet	5	2,0
Onkolojik ilaçlar dışında ek tedavi gerekti mi (n=250)	Hayır	235	94,0
	Evet	15	6,0
Pandemide psikolojik desteğe ihtiyaç duydu mu	Hayır	170	68,0
	Evet	80	32,0

COVID-19 hastalığına yakalananların %18'i izolasyon sürecinin tedavisini aksattığını belirtmişlerdir. Çalışılan hasta grubunun %18'i pandeminin kontrollerini aksattığını, kontrolleri aksayanların %40'ı 180 ve üzeri bir süre aksadığını belirtmişlerdir. Çalışılan hasta grubunda hiç bir hastanın onkolojik tedavisinin değişmediği, %99'ununda onkolojik tedavisinde aksama olmadığını belirtmişlerdir. Çalışılan hasta grubunun %11'i kanser tanısında gecikme olduğunu, kanser tanısında gecikme olanların %46'sı 180 ve üzeri günde tanının geciktiğini ifade etmişlerdir. Çalışılan hasta grubunun %2'sinde pandemi nedeniyle ameliyatının ertelendiğini, belirtmişlerdir. %32'si pandemide psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunu, %12'si psikolojik destek aldığını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Çalışılan Hasta Grubundaki Hastaların COVID-19 Pandemisiyle İlgili Endişeleri

		n	%
COVID-19 dan kansere göre daha çok korkum var	Hayır	158	63,2
	Kararsız	55	22,0
	Evet	37	14,8
COVID-19 nedeni tedavide gecikme endişesi var mı?	Hayır	138	55,2
	Kararsız	26	10,4
	Evet	86	34,4
COVID-19 kanser hastalığından daha riskli	Hayır	110	44,0
	Kararsızım	39	15,6
	Evet	101	40,4

Çalışma grubundaki hastaların; %14'ü kanserden daha çok COVID-19 hastalığından korktuğunu, %34,4'ü COVID-19 nedeni tedavisinde gecikme endişesi yaşadığını, %40,4'ü COVID-19'u kanser hastalığından daha riskli olduğunu belirtmişlerdir.

Figür 2. Çalışma Grubu Hastaların Beck Depresyon Ölçeği Puanlarının Değerlendirilmesi

Çalışılan hasta grubunun Beck depresyon ölçeği puanları değerlendirilmesi Figür 2'de sunulmuştur. Çalışma grubunun %42,4'ünde hiç anksiyete yok, %44'ünde hafif düzeyde anksiyete var, %12'sinde orta düzeyde anksiyete var, %1,6'sında şiddetli anksiyete var olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 5. COVID Geçirme Durumuna Göre Beck Depresyon Ölçeği Değerlendirmesinin Karşılaştırması

	Anksiyete yok veya hafif düzeyde anksiyete	Orta veya şiddetli anksiyete	P değeri
COVID geçirenler	178	22	0,016
COVID geçirmeyenler	38	12	

COVID geçirenlerin %24'ünde, COVID geçirmeyenlerin %11'inde Beck depresyon ölçeğine göre orta ve şiddetli düzeyde anksiyete mevcuttur. Bu çalışılan hasta grubunda COVID geçirenlerde, geçirmeyenlere göre Beck depresyon ölçeği değerlendirmesine göre Orta düzeyde ve Şiddetli anksiyete sıklığı istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir (p=0,016).

TARTIŞMA

Kanser hastalarının COVID-19 enfeksiyonuna karşı daha savunmasız olduğu birçok çalışmada vurgulanmıştır. Bu nedenle, kanser hastalarının COVID-19 karşı korunması ve enfeksiyonun yayılmasının önlenmesi için sosyal mesafe, maske takma ve hijyen kurallarına uymanın önemi vurgulanmaktadır. Kanser tedavisi ve COVID-19 pandemisi arasındaki ilişki, kanser tedavisindeki gecikmelerin, tedavi planlarının değiştirilmesinin ve enfeksiyon riskinin artmasının yanı sıra, kanser hastalarının psikolojik sağlığını da etkileyebilir.

COVID-19 pandemisinin, jinekolojik onkoloji hastalarının tedavisi üzerindeki etkileri, global ölçekte birçok çalışmada incelenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları, pandeminin bu hasta grubu üzerindeki etkisinin hem tedavi süreçlerini hem de hastaların yaşam kalitesini etkilediğini göstermektedir.

Sosyal izolasyon, hastaların aile ve arkadaşlarıyla görüşmemeleri, işlerindeki belirsizlikler ve ekonomik sorunlar nedeniyle stres yaşamalarına neden olmuştur. Bu nedenle, kanser hastalarının COVID-19 pandemisi sırasında iyi bir psikolojik destek almaları önemlidir (9). Çalışmamızda, Pandemi sürecinde, katılımcıların %32'si psikolojik destek ihtiyacı hissetmiş, ancak bu ihtiyaç duyanların sadece %12'si bu desteği almıştır. COVID-19 pandemisiyle birlikte, jinekolojik kanser hastalarının psikososyal durumlarını değerlendirmek için telebakım

gibi yeni yaklaşımların kullanımı artmıştır. Bu telebakım uygulamaları, hastaların psikolojik sağlığını izlemek ve psikolojik destek almalarını sağlamak için etkili bir yöntem olarak görülmektedir.

A. Muls ve ark. yaptığı çalışma, COVID-19'un kanser hastaları üzerindeki duygusal ve psikolojik etkilerini derinlemesine incelemiştir (12). Bu araştırma, pandeminin kanser hastaları üzerindeki duygusal ve psikolojik etkilerinin çok yönlü ve birbirine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, anksiyete, izolasyon, istihdamla ilgili endişeler ve geleceğe dair belirsizlik gibi duygusal ve psikolojik sorunlar, pandeminin başlangıcında genel olarak yaygın endişeler olmasına rağmen, kanser hastaları için bu durumun daha yoğun yaşandığı görülmektedir. Çalışmamızın sonuçları da bu bulguları desteklemektedir. Özellikle, COVID-19'u geçiren katılımcıların %24'ünde orta ila şiddetli anksiyete tespit edilmiştir. Gaba ve ark. genel kanser hastaları üzerinde yaptığı çalışmada da bizim çalışmamızla benzer anksiyete oranları gözlemlemiştir (13). Bu durum, COVID-19'un, farklı kanser türlerinden bağımsız olarak, kanser hastaları üzerinde benzer psikolojik etkilere sahip olabileceğini göstermektedir.

Gaba ve ark. çalışmada, geçerliliği onaylanmış Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği (STAI-Y1) ve Beck Depresyon Envanteri v.2'yi (BDI-2) doldurmaları istenmiştir. STAI-Y1 ve BDI-2 skorlarının COVID-19 salgınıyla anlamlı derecede ilişkili olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde çalışmamızda da, Beck depresyon ölçeği ile değerlendirilen anksiyete düzeylerinin, COVID-19'u geçirenlerde geçirmeyenlere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir ($p=0,016$).

Çalışmamızda, jinekolojik onkoloji hastalarının %20'sinin COVID-19 hastalığını geçirdiği

belirtmiştir. Bu oran, genel popülasyona kıyasla oldukça yüksektir ve bu durum, kanser hastalarının COVID-19'a yakalanma riskinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, bu hastaların tedavi süreçleri üzerindeki etkisi karmaşıktır. Tanıda yaşanan gecikmeler, kanser tedavisi için uygun zamanı kaçırmaya ve hastaların yaşam sürelerinin kısalmasına yol açabilmektedir (14). Kemoterapi ve radyoterapi açısından, tanı gecikmeleri, tedavi başarısını olumsuz etkileyebilmekte ve hastaların yaşam kalitesini düşürebilmektedir (15). Ameliyat süreçlerinde yaşanan gecikmeler ise tümörlerin daha ileri evrelere ilerlemesine ve tedavi seçeneklerinin sınırlı hale gelmesine sebep olmuştur. Park ve ark. tarafından yapılan çalışmada, aktif onkolojik tedavinin, COVID-19 ile enfekte olan kanser hastalarında bilinenin aksine ölüm riskini artırmadığını hastaların pandemi sırasında tedavilerine güvenle devam edebileceği sonucuna ulaşılmıştır (16).

Çalışmamız, COVID-19 pandemisinin jinekolojik onkoloji hastalarının tedavi süreçleri üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemiştir. Bulgular, pandeminin bu hasta grubu üzerinde ciddi etkileri olduğunu göstermektedir. Benzer bir popülasyon üzerinde gerçekleştirilen Chen ve ark. çalışmasıyla kıyaslandığında, sonuçlarımızda bazı benzerlikler ve farklar görülmektedir (17). Bu hastaların büyük bir kısmında, COVID-19 hastalığının ciddiyeti açısından yüksek risk taşıyan tıbbi komorbiditeler bulunmaktadır. Bizim çalışmamızda da, jinekolojik onkoloji hastalarının büyük bir kısmında ek hastalıkların (Hipertansiyon, Diyabet ve Tiroid hastalıkları vb.) bulunduğu görülmüştür. Bu, her iki çalışmada da bu hasta grubunun pandemi sürecinde daha yüksek risk altında olduğunu göstermektedir.

Chen ve ark. çalışmada, hastaların kanser bakımında herhangi bir gecikme yaşaması durumunda kaygı yaşama olasılığının 4 kat

arttığı belirtilmiştir (17). Bizim çalışmamızda da, hastaların %18'i pandeminin kontrollerini aksattığını ve bu kontrolleri aksayanların %40'ının 180 gün ve üzeri bir süre aksadığını belirtmiştir. Bu, pandeminin kanser tedavisindeki gecikmelere yol açtığını ve bu gecikmelerin hastaların psikolojik durumunu olumsuz etkilediğini göstermektedir. Sonuç olarak, her iki çalışmada da, COVID-19 pandemisinin hastaların psikolojik sağlıklarını olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

SONUÇLAR

Bu çalışma, COVID-19 pandemisinin jinekolojik onkoloji hastaları üzerindeki etkilerini incelemekte ve pandeminin tedavi süreçleri, yaşam kalitesi ve psikolojik durumları üzerinde olumsuz etkilerinin önemini vurgulamaktadır. Bulgular, hastaların tedaviye erişimdeki zorlukları ve psikolojik sıkıntıları artırdığını göstermektedir. Sonuçlar, bu hastaların karşılaştığı zorluklara dikkat çekmekte ve sağlık profesyonelleri ile karar vericilere pandemi sürecinde ve sonrasında gerekli tedbirleri alma çağrısında bulunmaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, jinekolojik onkoloji hastalarının pandemi sürecinde yaşadıkları zorlukları anlamak ve uygun destek ve önlemleri sağlamak için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

BİLDİRİMLER

Daha önce sunulduğu yer: Ulusal Jinekolojik Onkolojik Onkoloji Kongresi Ulusal Servikal Patolojiler ve Kolposkopi Kongresi (20-22 Ocak 2023) Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyanında bulunmamıştır.

Finansal Destek

Yazarlar herhangi bir finansal destek beyanında bulunmamıştır.

Etik Onay

Bu çalışma Helsinki Bildirgesi'ne göre Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak tasarlandı ve Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Karar no: KAEK-961/23.12.2020) onayı alındı.

Yazar Katkıları

Fikir: MŞT, SD Tasarım: FCG, EI Gözetim: SD Araç gereç: MŞT, EI Veri toplama ve işleme: MŞT, FCG Analiz ve yorumlama: MŞT, FCG, EI, SD Literatür tarama: MŞT, SD Yazma: MŞT, FCG, EI, SD Eleştirel inceleme: SD

KAYNAKLAR

1. Uraçlı, Z., Z. Kalkan, and S. Ebiç, COVID-19 ve Kanser Yönetimi. Dicle Tıp Dergisi, 2021. 48: p. 55-64.
2. Sharpless, N.E., COVID-19 and cancer. 2020, American Association for the Advancement of Science. p. 1290-1290.
3. Maringe, C., et al., The impact of the COVID-19 pandemic on cancer deaths due to delays in diagnosis in England, UK: a national, population-based, modelling study. The lancet oncology, 2020. 21(8): p. 1023-1034.
4. Kutikov, A., et al., A war on two fronts: cancer care in the time of COVID-19. 2020, American College of Physicians. p. 756-758.
5. Dinmohamed, A.G., et al., Fewer cancer diagnoses during the COVID-19 epidemic in the Netherlands. The Lancet Oncology, 2020. 21(6): p. 750-751.
6. Torre, L.A., et al., Global cancer statistics, 2012. CA: a cancer journal for clinicians, 2015. 65(2): p. 87-108.
7. Dai, M., et al., Patients with cancer appear more vulnerable to SARS-CoV-2: a multicenter study during the COVID-19 outbreak. Cancer discovery, 2020. 10(6): p. 783-791.
8. Jazieh, A.R., et al., Impact of the COVID-19 pandemic on cancer care: a global collaborative study. JCO global oncology, 2020. 6: p. 1428-1438.
9. Chen, G., et al., Fear of disease progression and psychological stress in cancer patients under the outbreak of COVID-19. Psycho-oncology, 2020. 29(9): p. 1395.

10. Zhu, H., et al., The impact of minimally invasive surgery on treating patients with early cervical adenocarcinoma. *Journal of Investigative Surgery*, 2022. 35(7): p. 1593-1601.
11. Ueda, M., et al., Managing cancer care during the COVID-19 pandemic: agility and collaboration toward a common goal. *Journal of the National Comprehensive Cancer Network*, 2020. 18(4): p. 366-369.
12. Muls, A., et al. The psychosocial and emotional experiences of cancer patients during the COVID-19 pandemic: A systematic review. in *Seminars in Oncology*. 2022. Elsevier.
13. Gaba, F., et al., Impact of SARS-CoV-2 on training and mental well-being of surgical gynecological oncology trainees. *International Journal of Gynecologic Cancer*, 2021. 31(9).
14. Neal, R., et al., Is increased time to diagnosis and treatment in symptomatic cancer associated with poorer outcomes? Systematic review. *British journal of cancer*, 2015. 112(1): p. S92-S107.
15. Weller, D., et al., The Aarhus statement: improving design and reporting of studies on early cancer diagnosis. *British journal of cancer*, 2012. 106(7): p. 1262-1267.
16. Park, R., et al., Association of active oncologic treatment and risk of death in cancer patients with COVID-19: a systematic review and meta-analysis of patient data. *Acta Oncologica*, 2021. 60(1): p. 13-19.
17. Chen, Y.S., et al., Financial toxicity, mental health, and gynecologic cancer treatment: the effect of the COVID-19 pandemic among low-income women in New York City. *Cancer*, 2021. 127(14): p. 2399-2408.

